

Carsharing slaví padesátku.

Těm, kdo málo jezdí, se vyplatí

Před padesáti lety, 1. srpna 1971, zahájila organizace ProcoTip ve francouzském Montpellier provoz prvního sdílení automobilů. Svět online služeb dnes dává fenoménu minutových autopůjčoven nový rozměr.

Carsharing, tedy sdílení aut, funguje tak, že společnost, která ho provozuje, se stará o půjčovaná auta a zajišťuje jejich servis. Je to vlastně autopůjčovna s účtováním po krátkých časových úsecích. Auta jsou rozmístěna na příhodných stanovištích ve městech, kde si je klienti vyzvedávají. Na rozdíl od klasických autopůjčoven tedy nemají „kamenné“ centrály.

Simcy ProcoTipu měly tehdy v Montpellier na palubě kasičku, do které se házely žetony koupené v trafice. Minutové autopůjčovny dnes využívají online platformy. Přes webovou a mobilní aplikaci si lidé auta rezervují. Výhodou proti běžným autopůjčovnám je možnost vyzvednutí v blízkosti bydliště a otevření pomocí čipové karty či jen přes mobil. Auto je obvykle nutné opět vrátit do vymezené zóny. Veškerá administrativa funguje přes internet.

System je určen hlavně lidem, kteří si za volant potřebují či chtějí sednout jen občas a nechtějí si vozidlo pořídit kvůli vysokým nákladům či administrativním i praktickým starostem spojeným s jeho vlastnictvím (parkování, leasing, vyřizování značky či registrace vozidla). Podle odborníků se vyplatí při ročním nájzdu do deseti tisíc kilometrů. Carsharingové firmy navíc často využívají ekologičtější hybridní vozy, které ve městech dokážou jezdit i sedmdesát procent doby provozu čistě na elektřinu.

Sdílení osobních vozů zažívá v posledních letech raketový růst. Zatímco ještě v roce 2011 bylo v Evropě kolem 700 tisíc uživatelů carsharingu, v roce 2018 jich bylo již přes 6,7 milionu a podle předpovědi společnosti Deloitte z loňského září měl počet uživatelů carsharingu v Evropě v roce 2020 překročit 15 milionů.

Na starý kontinent tak připadá přibližně polovina celosvětového trhu sdílené mobility. Podle odhadů carsharing úspěšně funguje ve víc než šesti stech městech po celém světě (z nichž zhruba sto padesát je v Německu) a nejvíc sdílených aut jezdilo k lednu 2020 v Moskvě (na třicet tisíc).

První pokus ve Švýcarsku

Myšlenka na sdílení aut je stará víc než sedmdesát let. Za předchůdce carsharingu je považována dohoda, kterou mezi sebou v roce 1948 v Curychu uzavřeli členové jednoho bytového družstva, kteří sdíleli automobil i náklady na jeho provoz.

První veřejné sdílení automobilů pak zahájila 1. srpna 1971 organizace ProcoTip ve francouzském Montpellier. Tento pokus však měl pouze jepičí život a po osmnácti měsících organizace zanikla. Ambicióznější byl program Witkar, který fungoval v Amsterdamu v letech 1974 až 1986. Zákazníci tehdy mohli v ulicích nizozemské metropole sdílet malé bílé elektromobily připomínající vzhledem golfová vozítka s dojezdem patnáct kilometrů a maximální rychlostí třicet kilometrů v hodině.

Významnější rozvoj carsharingu nastal až v osmdesátých letech minulého století v Německu a ve Švýcarsku a v polovině devadesátých let také ve Spojených státech. V německých Brémách vznikl v roce 2000 propracovaný systém sdílení aut provozovaný společností Cambio, založený na síti automatizovaných půjčoven automobilů, provázaných s veřejnou dopravou a s půjčovnami a úložišti jízdních kol.

Postupně se rozšířil do dalších německých i belgických měst. Největším poskytovatelem sdílených aut na světě je nyní německá společnost Share Now, která je společným projektem automobilek Daimler a BMW. V současnosti má přes čtyři miliony registrovaných uživatelů a její flotila čítá na čtrnáct tisíc automobilů v osmnácti městech po celé Evropě.

Rozvíjí se i v Česku

Průkopníkem carsharingu v České republice byla firma Autonapůl, která začala v roce 2003 nabízet sdílení vozidel v Brně, o deset let později službu rozšířila i do Prahy a v současnosti funguje v devíti českých městech.

Největší carsharingovou službou v Česku je v současnosti česká společnost CAR4WAY, která je dceřinou společností Louda holdingu, jenž je největším prodejcem vozů Škoda v ČR. Působí v Praze a Brně a nonstop poskytuje 1100 automobilů značky Škoda.

Zákazník neplatí za palivo ani parkování, jen za minuty výpůjčky. CAR4WAY také nabízí střednědobé pronájmy aut třeba na dovolenou, tam už se půjčovné neúčtuje po minutách, ale podle ceníku.

Druhou největší carsharingovou službou v Česku je v současnosti nadnárodní společnost Anytime, která je zároveň jedním z největších poskytovatelů sdílení vozidel na světě. V Česku působí v hlavním městě, kde má ve flotile zhruba pět set hybridních vozů značky Toyota. Zájemce o využití služby stáhne bezplatnou aplikaci a provede online registraci. Cesty pak může podnikat po celé republice a auto nechá kdekoli v Praze. Ceny začínají od necelých dvou korun za minutu.

Na českém trhu dále figurují služby HoppyGo, kde auta půjčují přímo majitelé, dále GreenGo, Driveto či Ajo.

Během koronavirové krize začaly v Česku sdílení aut častěji využívat především firmy, pro které je carsharing alternativou k dlouhodobějšímu pořízení vozu například na operativní leasing.

Podle studie analytické firmy KPMG z roku 2019 bude v roce 2024 sdílení aut v Česku využívat kolem dvou a půl procenta populace. Budou přitom jezdit buď auty jiných soukromých uživatelů, nebo využívat nabídku carsharingových firem s vlastním vozovým parkem.

Podle studie jsou hlavními důvody pro pořízení vlastního automobilu požitek z jízdy ve vlastním voze, potřeba mít soukromý prostor, radost z designu automobilu a poté potřeba demonstrovat společenské postavení. Ukazuje se ale, že důležitost těchto argumentů pro vlastní vůz je čím dál nižší. Mnozí lidé si také uvědomují, že devadesát pět procent času stojí automobil bez užitku na ulici.